

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9Co/265/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2513203769
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Behranová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2513203769.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci žalobcu: E. S., narodený XX.XX.XXXX, bytom C. Z. XXX, proti žalovanému: Trnavský samosprávny kraj, so sídlom Starohájska 10, Trnava, IČO 37 836 901, o zaplatenie 6.318 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trnava č.k. 8C/592/2013-85 zo dňa 21. októbra 2014, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 6.318 eur, úroku z omeškania 9 % ročne zo sumy 6.318 eur od 15.03.2010 do zaplatenia a náhrady trov konania titulom bezdôvodného obohatenia. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Vecne svoje rozhodnutie odôvodnil zistením, že žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území C. Z., zapísanej na liste vlastníctva číslo XXX ako parcela č. 347/2 - orná pôda, vo výmere 741 m², z ktorej parcely bola na základe Geometrického plánu číslo 084/2014 oddelená parcela číslo 347/3 - zastavaná plocha (cesta), vo výmere 483 m², katastrálne územie C. Z.. Novovytvorená parcela číslo 347/3 v katastrálnom území C. Z. nie je zapísaná v katastri nehnuteľností a naďalej je vedená v katastri nehnuteľností ako súčasť parcely číslo 347/2. Na parcele č. 347/2 sa nachádza cesta III/5142. Pôvodne štátna cesta tretej triedy (tzv. cesta III/5142) prešla dňom 01.01.2004 na základe zákona č. 416/2001 Z. z. do vlastníctva samosprávneho kraja z majetku štátu v správe Slovenskej správy ciest, organizačnej jednotky Správa a údržba Trnava, teda do vlastníctva žalovaného. Žalobca si uplatnil nárok na zaplatenie bezdôvodného obohatenia vo forme náhrady za užívanie nehnuteľností v jej výlučnom vlastníctve od žalovaného v sume 6.318 eur za obdobie od 15.03.2010 do 15.03.2013 z dôvodu, že žalovaný nepretržite užíva nehnuteľnosti v jeho vlastníctve neoprávnene bez právneho titulu, o tejto skutočnosti má žalovaný vedomosť a doteraz so žalobcom neusporiadal vzájomné vzťahy k týmto nehnuteľnostiam. Podľa žalobcu dochádza na strane žalovaného k bezdôvodnému obohateniu, nakoľko žalobca plní žalovanému neexistujúci záväzok bez právneho dôvodu. Výšku bezdôvodného obohatenia požadoval vo výške peňažnej sumy obvykle vynakladanej v mieste a čase za užívanie podobných nehnuteľností, spravidla vo forme nájmu, vypočítaného vzhľadom na rozsah a spôsob užívania a hodnotu nehnuteľností s tým, že za parcelu je výška nájmu podľa žalobcu suma 3 eurá/m² v roku 2010, v roku 2011, v roku 2012, v roku 2013. Súd prvého stupňa mal za preukázané, že cestná komunikácia tretej triedy III/5142 patrí do vlastníctva žalovaného a nachádza sa na pozemku parcela číslo 347/2 vo vlastníctve žalobcu. Cesta tretej triedy III/5142 má nepochybne význam pre dopravu medzi kraji a okresmi, slúži na uspokojovanie prepravných potrieb obyvateľov žijúcich na území samosprávneho kraja. Žalovaný zabezpečuje dopravnú obsluhu pre obyvateľov samosprávneho kraja poskytovaním dopravných služieb vo vnútroštátnej doprave a žiadnym spôsobom neparticipuje na zisku z podnikateľskej činnosti dopravcov prevádzkujúcich autobusovú dopravu, s ktorým má uzatvorené zmluvy o službách v pravidelnej doprave, naopak sa podieľa na prevádzkovaní týchto služieb z jeho

rozpočtu. Vzhľadom k uvedenému je súd prvého stupňa toho názoru, že stavby na pozemkoch vo vlastníctve žalobcu sú stavbami verejnoprospešného charakteru a činnosť žalovaného spočívajúca v správe a údržbe cesty tretej triedy III/5142 nie je podnikaním ale činnosťou vo verejnom záujme. V zmysle § 4 ods. 1 zákona číslo 66/2009 Z. z. vzniklo ku dňu 01.07.2009 k pozemku vo vlastníctve žalobcu zastavaných cestnou komunikáciou vo vlastníctve žalovaného právo zodpovedajúce vecnému bremenu zo zákona, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmeny stavu. Žalobca je tak povinný trpieť výkon tohto práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav, teda strpieť obmedzenie jeho vlastníctva v súlade s § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 4 ods. 2. zákona číslo 66/2009 Z. z.. Súd prvého stupňa sa nestotožnil s tvrdením žalobcu, že na vznik vecného bremena je potrebný záznam vykonaný na príslušnom liste vlastníctva č. 544 v zmysle katastrálneho zákona. V súlade s vyššie uvedeným vecné bremeno na pozemok vo vlastníctve žalobcu vzniklo zo zákona ku dňu 01.07.2009 bez ohľadu na to, či na príslušnom liste vlastníctva bol zo strany príslušného katastrálneho úradu vykonaný o tejto skutočnosti záznam. Súd sa nestotožnil s tvrdením žalobcu, že sa jedná o neoprávnenú stavbu, svoje tvrdenie nijakým spôsobom nepreukázal a ani na preukázanie svojho tvrdenia nenavrhol vykonať žiaden dôkaz. Sporným zostal nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia. Ako už bolo konštatované vyššie, nie je od účinnosti zákona číslo 66/2009 Z. z. užívanie pozemkov zastavaných cestnými komunikáciami bez právneho dôvodu, nakoľko vzťah medzi vlastníkom pozemku - žalobcom a vlastníkom cesty - žalovaným bol už usporiadaný zákonnou úpravou. Predmetné vecné bremeno vzniká in rem (k veci) a vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Je nepochybné, že zákonné vecné bremeno vzniklo v súlade s § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Uvedené ustanovenie zákona ohľadne vecného bremena odkazuje na § 151n až 151p Občianskeho zákonníka. Vznik tohto vecného bremena zo zákona je treba považovať za usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce alebo VÚC, ktoré prešli do vlastníctva obce alebo VÚC podľa osobitných predpisov. Ak nemá vlastník stavby, ku dňu účinnosti tohto zákona, pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo VÚC. Toto vecné bremeno vzniklo odo dňa účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., teda dňom 01.07.2009, čo vyplýva z čl. V predmetného zákona. Súd prvého stupňa konštatoval, že nemohol finančnú náhradu priznať z dôvodu znenia zákona č. 66/2009 Z. z. Z dôvodovej správy k zákonu č. 66/2009 Z. z. zistil, že predmetný zákon rieši problematiku usporiadania vlastníctva k pozemkom nachádzajúcim sa pod stavbami v rámci pozemkových úprav ako štandardný nástroj usporiadania vlastníctva v tom ktorom katastrálnom území. Poukázal na skutočnosť, že účelom prijatia zákona č. 66/2009 Z. z. bolo práve vyriešenie tejto situácie, aká nastala v tomto konaní, t. z. že žalobca je vlastníkom pozemku pod stavbou vo vlastníctve, v tomto prípade Trnavského samosprávneho kraja. Cieľom vyššie uvedeného zákona je usporiadať doteraz neusporiadané vlastnícke vzťahy k pozemkom pod stavbami, ktoré boli delimitované na obce a VÚC v rámci reformy verejnej správy, čo je práve prípad v tomto konaní. Predmetný zákon rieši tú situáciu, že proces usporiadania vlastníctva pozemkov pod stavbami môže územná samospráva realizovať formou zámennej zmluvy a ak nebudú pozemky usporiadané zámennou zmluvou, usporiada sa vlastníctvo pozemkov prostredníctvom pozemkových úprav podľa zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov s tým, že v tomto prípade proces pozemkových úprav začína na podnet príslušnej samosprávy. Súd prvého stupňa ďalej poukázal na skutočnosť, že vecné bremeno obmedzuje vlastníka pozemku v prospech obce alebo VÚC v rozsahu nevyhnutnom na zabezpečenie činnosti samospráv. Vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území. Podľa názoru súdu práve týmto ustanovením zákonodarca jednoznačne ustálil, že vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území. Z tohto dôvodu súd prvého stupňa nemohol žalobe vyhovieť a túto zamietol. Súd prvého stupňa právne vec odôvodnil ustanoveniami § 151n ods. 1, § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1, 2 zák. č. 66/2009 Z.z.. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (v ďalšom texte „O.s.p.“), keď úspešný žalovaný náhradu trov konania nežiadal, nebola mu preto priznaná.

Rozsudok súdu prvého stupňa napadol včas odvolaním žalobca a žiadal, aby odvolací súd rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Vo svojom odvolaní poukázal na nesprávnosť právneho posúdenia veci súdom prvého stupňa s tým, že súd prvého stupňa na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Odvolateľ uviedol, že žalovaný sa nezákonne obohacuje a porušuje vlastnícke práva žalobcu.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcu žiadal, aby odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, nakoľko užívanie predmetnej nehnuteľnosti zo strany žalovaného je aprobované právnym titulom zriadeného vecného bremena, nie je tak naplnený žiaden zo zákonných predpokladov na vznik bezdôvodného obohatenia. K žiadnemu bezdôvodnému obohateniu nedochádza a preto nie je zákonný dôvod, aby bol z tohto titulu zaviazaný na úhradu voči žalobcovi.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie podal včas účastník konania (§ 201, 204 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 202 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa (§ 212 ods. 1 a 2 O.s.p.) v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania, prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa je potrebné zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie vydal pomerom hlasov 3:0, t.j. jednomyseľne (§ 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Z obsahu preskúmvanej veci vyplýva, že súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol žalobu, predmetom ktorej bolo uplatnenie práva žalobcu voči žalovanému na zaplatenie bezdôvodného obohatenia v sume 6.318 eur z dôvodu, že žalovaný je vlastníkom cesty umiestnenej na pozemku vo vlastníctve žalobcu.

Predmetom odvolacieho konania je posúdenie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorým žalobu zamietol.

Predmetom konania je náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva k pozemku zriadeného zákonom č. 66/2009 Z.z. Úlohou súdu prvého stupňa v predmetnej veci bolo posúdiť, či za obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu patrí náhrada.

Podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje. Podľa ods. 4, vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa § 123 Občianskeho zákonníka, vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.

Podľa § 124 Občianskeho zákonníka, všetci vlastníci majú rovnaké práva a povinnosti a poskytuje sa im rovnaká právna ochrana.

Podľa § 128 ods. 1 Občianskeho zákonníka, vlastník je povinný strpieť, aby v stave núdze alebo v naliehavom verejnom záujme bola na nevyhnutnú dobu v nevyhnutnej miere a za náhradu použitá jeho vec, ak účel nemožno dosiahnuť inak.

Podľa ods. 2, vo verejnom záujme možno vec vyvlastniť alebo vlastnícke právo obmedziť, ak účel nemožno dosiahnuť inak, a to len na základe zákona, len na tento účel a za náhradu.

Podľa § 151n ods. 1 vety prvej Občianskeho zákonníka, vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať.

Podľa § 151o ods. 1 vety prvej Občianskeho zákonníka, vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona.

Podľa § 151p ods. 1 vety prvej Občianskeho zákonníka, vecné bremená zanikajú rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona.

Podľa čl. I § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., tento zákon upravuje usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku, ktoré prešli do vlastníctva obce alebo vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov, vrátane príľahlej plochy, ktorá svojím umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou (ďalej len "pozemok pod stavbou").

Podľa čl. I § 2 ods. 1 cit. zákona, obec alebo vyšší územný celok, ktorý sa stal podľa osobitných predpisov vlastníkom stavby prechodom z vlastníctva štátu bez majetkovoprávneho usporiadania vlastníctva k pozemkom (ďalej len "vlastník stavby"), môže poskytnúť zámennou zmluvou vlastníkovi pozemku pod stavbou náhradný pozemok, ktorý je v jeho vlastníctve. Náhradný pozemok v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním, poskytne vlastník stavby v tom istom katastrálnom území. Ak územie obce tvorí viac katastrálnych území, náhradný pozemok sa poskytne v rámci územia obce. Podľa ods. 2, ak sa neuplatní postup podľa odseku 1, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná v konaní o nariadení pozemkových úprav podľa osobitného predpisu a podľa ods. 3, ak bol v katastrálnom území do účinnosti tohto zákona schválený projekt pozemkových úprav, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná formou jednoduchých pozemkových úprav.

Podľa čl. I § 3 ods. 1 cit. zákona, konanie o nariadení pozemkových úprav z dôvodu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou podľa tohto zákona sa začína na žiadosť vlastníka stavby. Pri usporiadaní vlastníckych vzťahov k pozemkom podľa tohto zákona sa prihliada na potreby vlastníka stavby. Podľa ods. 3, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná formou poskytnutia náhradného pozemku v obvode pozemkových úprav v tom istom katastrálnom území, a ak územie obce tvorí viac katastrálnych území, náhradný pozemok sa poskytne v rámci územia obce, v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním, alebo formou finančnej náhrady, ak a) v obvode pozemkových úprav nie sú pozemky na účely poskytnutia náhrady, b) ide o pozemok pod stavbou vo výmere do 400 m², c) o to požiada vlastník pozemku. Podľa ods. 4, pri poskytovaní náhradných pozemkov správca prihliada na potreby poskytnutia náhrad podľa osobitného predpisu.

Podľa čl. I § 4 ods. 1 cit. zákona, ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. Podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností je súpis nehnuteľností, ku ktorým vzniklo v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Podľa odseku 2, vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území.

Podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje. Podľa ods. 4, vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné len vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za náhradu.

Zákon č. 66/2009 Z.z. je zákonom, ktorý predpokladá ustanovenie § 151o ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka - zriadenie vecného bremena zákonom. Vzhľadom k tomu, že je predpisom, ktorým sa upravujú vlastnícke vzťahy k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obcí a vyšších územných celkov nadobudnutých podľa osobitných predpisov, pričom problém náhrady za nútené obmedzenie vlastníckych práv vlastníkov pozemkov pod stavbami priamo nerieši, avšak v ustanovení § 4 odkazuje na úpravu v ustanoveniach § 151n až § 151p Občianskeho zákonníka, pri riešení otázky náhrady za obmedzenie vlastníckych práv, je potrebné z týchto ustanovení vychádzať. Nie je totiž možné opomenúť, že zákon č. 66/2009 Z.z. poskytnutie náhrady vlastníkovi pozemku pod stavbou v podobe náhradného pozemku podmienil ochotou vlastníka stavby na uzavretie zámennej zmluvy a tiež ďalšou podmienkou, ktorou je existencia pozemku vo vlastníctve vlastníka stavby, súčasťou na zámenu. Až neuplatnenie

uvedeného postupu je dôvodom usporiadania pomerov k pozemku pod stavbou v rámci konania o nariadení pozemkových úprav, pričom osobou oprávnenou požiadať o nariadenie pozemkových úprav je len vlastník stavby, kedy sa má prihliadnuť na jeho potreby, pričom aj v rámci nariadených pozemkových úprav sa usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou vykoná buď formou poskytnutia náhradného pozemku v obvode úprav, alebo formou finančnej náhrady, avšak len za kumulatívneho splnenia troch podmienok, ktorými je to, že a) v obvode pozemkových úprav nie sú pozemky na účely poskytnutia náhrady, b) ide o pozemok pod stavbou v maximálnej zákonom ustanovenej alebo nižšej výmere a c) o usporiadanie formou finančnej náhrady požiada vlastník pozemku. Ak potom zákon č. 66/2009 Z.z. nedáva vlastníkovi pozemku žiadnu možnosť domáhať sa usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom zaťažených zákonným vecným bremenom a ponecháva ich usporiadanie výlučne na dobrej vôli užívateľovi pozemku, záver o neexistencii práva vlastníkov pozemku na náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva na dobu vopred neurčiteľnú, nemôže byť v súlade nielen s citovanými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, Listinou základných práv a slobôd, ale ani s Ústavou Slovenskej republiky (porovnaj aj uznesenie NS SR č.k. 4 MCdo 2/2014 zo dňa 23. apríla 2015).

Odvolačí súd pritom poukazuje na skutočnosť, že súd nie je viazaný právnou kvalifikáciou žalobcu. Z obsahu jeho žaloby je zrejmé, že sa domáha svojho nároku ako vlastníka pozemku na ktorom je umiestnená stavba vo vlastníctve žalovaného. Vec je preto treba posúdiť z pohľadu náhrady za zákonom zriadené vecné bremeno, ktoré vlastníka pozemku obmedzuje. Súd prvého stupňa sa otázkou primeranej náhrady nezaoberal, dokazovanie v tomto smere vykonané nebolo.

Odvolačí súd preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, vrátane závislého výroku o náhrade trov konania, zrušil (§ 221 ods. 1 písm. h) O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.).

V ďalšom konaní súd prvého stupňa vychádzajúc z uvedeného právneho názoru odvolacieho súdu vykoná dokazovanie zamerané na primeranú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu, výsledky vykonaného dokazovania vyhodnotí a opätovne vo veci rozhodne, pričom svoje rozhodnutie náležite, v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p., odôvodní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa o trovách konania prvostupňového i o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.